

Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık ve Yabancılaşma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi¹

Aylin UĞURLU

ORJİNAL ARAŞTIRMA

Gazi Üniversitesi Sağlık
Bilimleri Enstitüsü, Doktora

Öz

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve yabancılaşma düzeyleri arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelemesi ve yalnızlık ile yabancılaşma arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Bu amaçla araştırmayı Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde (81 kadın, 181 erkek) lisans düzeyinde öğrenim gören toplam 263 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak Kişisel Bilgi Formu, UCLA Yalnızlık Ölçeği ve Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği (ÖYÖ) birlikte uygulanmıştır. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinde yürütülmüştür. Araştırmaya ilişkin olarak bağımsız grupların karşılaştırılmasında için t-test, iki veya daha fazla grubu test etmek için MANOVA, ortalamalar arasında farklılık tespiti için ANOVA teknikleri uygulanmıştır. Ayrıca verilerin normal dağılım durumunun tespiti için çarpıklık ve basıklık değerleri, frekans aritmetik ortalama ve standart sapmaları incelenmiştir. Analizler sonucunda yalnızlık ölçeği ortalama puanları ile yabancılaşma ölçeği kuralsızlık, soyutlanmışlık ve anlamsızlık alt boyutlarında pozitif anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Çalışmada bağımsız değişkenlerde herhangi bir farklılığa rastlanmamaktadır. Bununla birlikte örneklem grubunun yalnızlık hislerinin artmasıyla birlikte yabancılaşma algılarının arttığı söylenebilir.

Sorumlu Yazar:
Aylin Uğurlu

Orcid ID:
0000-0002-5148-7061

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 01.07.2021

Kabul Tarihi: 18.08.2021

Online Yayın Tarihi:
28.08.2021

Doi: 10.38021/asbid.976884

Anahtar kelimeler: Yalnızlık, Yabancılaşma, Güçsüzlük, Yalıtılmışlık, Kuralsızlık

Investigating the Relationship Between Loneliness and Alienation Levels of University Students According to Some Variables

Abstract

This research study aims to examine the loneliness and alienation levels of university students according to some variables and determine the relationship between their alienation and loneliness level. For this purpose, a total of 263 university students studying at the Gazi University Faculty of Sports Sciences (81 female, 181 male) at the undergraduate level constitute the research. Personal Information Form, UCLA Loneliness Scale and Development of the Student Alienation Scale (SAS) were applied together as data collection tools in the study. Relational screening model as one of the quantitative research methods was used for carrying out this research. Regarding the study, t-test was used to compare independent groups, MANOVA was used to test two or more groups, and ANOVA techniques were used to determine differences between the means. In addition, skewness and kurtosis values, frequency arithmetic mean and standard deviations were examined to determine the normal distribution of the data. As a result of the analyzes, positive significant relationships were found between the average scores of the loneliness scale and the sub-dimensions of the alienation scale normlessness, isolation and meaninglessness. No difference was observed in the independent variables in the study. However, it can be said that with the increase in the loneliness feelings of the sample group, the alienation perceptions increase.

Keywords: Loneliness, Alienation, Weakness, Isolation, Normlessness

¹ Bu çalışma 18.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

Teknolojik ilerlemeler, değişen değer anlayışları ve insan ilişkilerinin farklılaşması sonucu her geçen gün yalnızlık ve yabancılaşma gibi kavramlar yaygınlaşan bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle üniversite öğrenci adayları okul eğitim ve öğretim dönemlerine başlarken kişisel, eğitsel ve sosyal hayatlarında yeni sorumluluklara göğüs gerebilirler. Birçok öğrenci açısından üniversite hayatına başlangıç yapmak yeni yaşantılara kapı açmaktır (Atlı ve diğ.,2015). Özellikle pek çok öğrenci üniversite öğrenimine başlayabilmek için büyüdüğü, diğer öğrenim dönemlerini bitirdiği yerden farklı bir yaşam alanında, ailesinden uzak bir ortamda yaşamak gibi bir takım psiko-sosyal değişikliklerle (özellikle yurt, ev bulma gibi) karşılaşmaktadır. Böylelikle, eğitim döneminde ilişki kurma güçlüğü yaşayan ya da kendini bulunduğu ortama ait hissedemeyen öğrencilerin, hem okul hayatlarında hem de ileriki yaşamlarında çeşitli sorunlar yaşayabilmektedirler (Sürücü ve Bacanlı, 2010).

İnsanoğlu sosyal bir varlıktır ve yaşamının her döneminde diğerleriyle yakın ilişkiler kurmaya ihtiyacı vardır. Günümüz modern yaşantıda insanlar her geçen nüfus oranındaki artış ve yoğunlaşan büyük şehir yaşamda yalnız bir varlık haline dönüşmekte ve kendine yabancılaşmaktadır (Karahana ve diğ., 2004). Kavramsal çerçeve içerisinde sırasıyla ifade edildiğinde, yalnızlık; insanların önem verdiği toplumsal ilişkilerin eksik olması nedeniyle yaşadığı öznel bir rahatsız olma duygusu olarak ifade edilebilir. İçinde bulunulan ilişkilerin tatmin edici olmaması ya da nicelik olarak yetersiz kalması, yalnızlık duygusuna sebebiyet verebilmektedir. Kişiden kişiye değişen bir duygu olan yalnızlık kavramı, ait olabilme kavramı ile bağlantılıdır (Kılıç ve Alver, 2017). Ekonomik, psikolojik ve sosyal bakımdan kendini bir ortama ait olma hissedemeyen öğrenciler, yalnızlık duygusuyla mücadele etmektedirler. Hatta yüzlerce kişi arasında yer alan insan, kendini oldukça yalnız hissedebilmektedir. Eğitim kurumları fazlasıyla kalabalık yerler olmasına rağmen, öğrenciler yukarıda ifade edilen sebepler neticesinde yalnızlık yaşayabilmekte ve bu durum üniversite öğrencilerinin sosyal fonksiyonunu olumsuz açıdan etkileyebilmektedir (Geçtan, 2005; Duyan ve diğ., 2008).

Yalnızlık olgusu evrensel bir problem olup, son yıllarda bu konu üzerine yapılan incelemelerin sayısında artış görülmektedir. Bu durumun zemininde insanlık tarihi boyunca yalnızlık algısının sosyo-kültürel yapı ve dinamiklerle bağlantılı olarak daha yoğun yaşanmaya başlanması ve yalnızlığa sebebiyet veren nedenlerin daha travmatik bir duruma gelmesi yatmaktadır. Bu noktada, yalnız insanların sahip olduğu genel yapılarının başında yatan sebep, içlerinde ördükleri kozanın dışına çıkamamaları gelmektedir. Bu sorunun sebebi olarak yalnız insanların sahip olduğu bilinç ve duygularını ifade etmemeleri, böylece dış dünya ile olan aidiyet bağlarını koparmaları gösterilebilir. Diğer taraftan, insan çevresiyle etkileşim ve iletişim halinde olduğunda söz konusu kozanın duvarları aşmakta ve diğer duygular bütünleşerek insanın insan olmasını sağlayan bilince anlam

kazanmaktadır. Bu perspektiften değerlendirildiğinde, yalnızlık kavramı multidisipliner bir görüşle ele alınması gereken, sadece bilimsel açıdan değil, aynı zamanda felsefe ve sanat olgularını oluşturan tema ve boyutları da kapsayan bir alan olarak değerlendirilmektedir (Armağan, 2014)

Yabancılaşma, kişinin sahip olduğu özel hayat ve iş hayatı ile sosyal yaşamında kendinden uzaklaşmasına yol açan, bunun yanında kişinin doğal işleyiş düzenini olumsuz yönde etkilenmesine sebep olan bir durumdur. Kavramsal açıdan değerlendirildiğinde ise yabancılaşma; bireyin sahip olduğu varlığına ilişkin psiko-sosyal temellerin birbirinden kısmen ya da tamamen uzaklaşması olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla yabancılaşma, bireyin doğal ve sosyal çevresinden, birikimlerinden ve en sonunda kendi özünden kopmasını ifade etmektedir. Yabancılaşma kavramının temeli uzun bir sürece dayanmakla birlikte, akademik olarak kullanım alanlarının yaygınlığı nispeten daha yenidir (Ergur ve diğ., 2012; Mizrahi, 2020).

Yabancılaşma; bireyin özünde koparak var olma olgusunun dağılması, ayrışması ve birbirinden uzaklaşması olarak da ifade edilebilir. İnsanların herhangi bir olay, ortam ya da durumdan uzaklaşarak (Marshall, 1999), toplum arasında sahip olduğu ilişkilere karşı güvensizlik duygusu ya da toplumsal hatta sistematik olarak kurumla alakalı sorunlar yaşayabilmektedir. Bu durum birey üzerinde güçsüzlük, anlamsızlık, kuralsızlık, yalıtılmışlık ve bireyin kendine yabancılaşma duygularını gerçekleştirmektedir (Seeman, 1959; Atlı ve diğ., 2015). Yabancılaşma kavramı son yüzyılda filozofların, yazarların ve sanatçıların da ilgilerini çeken konuların başında gelmektedir. Öncelikle Hegel'le başlayan ve Karl Marx'ın üzerinde durduğu yabancılaşma kavramı, felsefe dünyası olmak üzere diğer birçok alanların da ilgisini çekmiştir ve çekmeye de devam etmektedir. Wegner'e (1975) göre hiç şüphesiz ki bu kavram, modern toplumun yer aldığı yaşantıda bireyin en önemli deneyimini yansıtmaktadır. Öyle ki, tüm insanlığın tarih boyunca ürettiği kültür, algı gibi insan edinimlerinin bir ürünü olup onun tecrübelerinin, gücünün dışı yansımasıdır. Birey elde ettiklerinin dışında sağlam bir güç olarak benliğine devam ettikçe ve daha yüksek otoriteye sahip oldukça yabancılaşma sorununu yaşamaya devam edecektir (Aydoğan, 2015; Yılmaz ve Sarpkaya, 2009).

Gelişmiş toplumlarda kişiler; depresyon, kaygı, stres, mutsuzluk, umutsuzluk, anlamsızlık, doyumsuzluk, kötümserlik gibi pek çok kavramsal problemle yüzleşmektedirler. Bu problemlerin temelinde " yalnızlık" ve yabancılaşma" merkezi bir rol oynamakta ve bu iki olgu çok farklı boyutlarda sorunların yaşanması konusunda da kayda değer bir potansiyel barındırmaktadır. Dolayısıyla bu kavramlar, günümüz insanının mutlu ve huzurlu bir yaşam arasındaki en büyük iki problem olarak görülmektedir. Huzurlu bir yaşam, ancak yalnızlık ve yabancılaşma problemlerine çözüm üretilebildiği noktada gerçekleştirilebilecek bir sistemdir (Yakut ve diğ., 2016).

Yalnızlık ve yabancılaşma; toplumsal ve kültürel değerler, spor, siyaset, aile, dil, edebiyat, tarih ve eğitim gibi birçok alanda kendine tartışma alanı bulan kavramlar arasında yer almaktadır

(Yakut, 2020). Üniversite öğrencilerinin okuduğu bölümün kültürüne uyumlu olmaları ve alana hitap etmeleri, onların kişisel verimliliklerini ortaya koymalarına ve topluma katkı sağlamaları bakımından oldukça önemlidir. Bu amaçla, spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin yalnızlık ve yabancılaşma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenerek nedenleri ve sonuçlarını tartışmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma Deseni

Üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve yabancılaşma düzeylerini bazı değişkenlere göre incelemek ve yalnızlık ve yabancılaşma arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçları doğrultusunda bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinde yürütülmüştür. Tarama modeli, geçmişte ya da günümüzdeki bir durumu var olduğu şekliyle betimleyen, öğrenmenin gerçekleşmesi ve bireyde istenen davranışların gelişmesi için uygulanan süreçlerin tümüdür. İlişkisel tarama modelinde, değişkenlerin birlikte değişip değişmediği; değişme varsa bunun nasıl olduğu saptanmaya çalışılır (Karasar, 2011)

Çalışma Grubu

Kolaylama örnekleme metodu ile seçilen çalışma grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde lisans düzeyinde öğrenim gören 82 kadın (%31.2) ve 181 erkek (%68.8) toplamda 263 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin okudukları bölümler sırasıyla beden eğitimi ve spor öğretmenliği (%32.3), antrenörlük eğitimi bölümü (%24.7), spor yöneticiliği bölümü (%25.1) ve rekreasyon (%17.9) olarak tespit edilmiştir.

Veri Toplama Araçları ve Analiz

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından hazırlanan öğrencilerin cinsiyet, sınıf ve lisanslı sporcu olma durumu bilgilerinin yer aldığı kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

UCLA Yalnızlık Ölçeği III (UCLA-III): Russell (1996) tarafından geliştirilmiş UCLA Yalnızlık Ölçeği'nin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Durak ve Şenol-Durak tarafından 2010 yılında yapılmıştır. UCLA-III 11'i düz 9'u ters olmak üzere toplam 20 maddeden oluşmuştur. Her madde 1 ile 4 arasında puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 20 ila 80 arasındadır. Ölçekten alınan puanın yüksekliği, yalnızlığın daha yoğun yaşandığını göstermektedir. Bu çalışma kapsamında yapılan analiz sonuçlarına göre ölçek iç tutarlılık katsayısının .92 olduğu tespit edilmiştir.

Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği (ÖYÖ): Çağlar (2012) tarafından geliştirilen Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği güçsüzlük (.79), kuralsızlık (.75), soyutlanmışlık (.76) ve anlamsızlık (.76) olarak 4 alt boyuttan oluşan toplam 20 madde içermektedir. Ölçek içerisinde yer alan ve pozitif yönde ifadeler taşıyan 7 madde ters yönde puanlanırken, diğer 13 madde ölçekte yer alan ifadeler doğrultusunda

puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 100, en düşük puan ise 20'dir. Puanın yüksekliği yabancılaşmanın yoğun biçimde yaşandığını, puanın düşüklüğü, yabancılaşmanın daha az yaşandığını ifade etmektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları, uygulama yapılacak ilgili birimlerinden gerekli izinlerin alınmasından sonra ders saatlerinden önce uygulanmıştır. Katılımcıların gönüllü olarak katılımı esas alınmış ve toplanan veriler kontrol edilerek eksik veya hatalı bulunanlar araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Daha sonra uygulanan ölçek paketlerinin geçerli ve kabul edilebilir nitelikte olanları değerlendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında yapılan istatistiksel analizler, SPSS 23 istatistik paket programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Verilerin parametrik testlerin ön şartlarını sağlayıp sağlamadığına Skewness ve Kurtosis (verilerin normal dağılım durumu) değerleri ve Levene (varyansların eşitliği) testi sonuçları incelenerek karar verilmiştir (Büyüköztürk, 2012). Ölçeklerin güvenilirliklerini belirlemek için de Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları hesaplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde istatistiki yöntem olarak; betimsel istatistikler, t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Dunnett C çoklu karşılaştırma ve basit doğrusal regresyon analizleri uygulanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin veri toplama araçlarından aldıkları puanların dağılımına ve istatistik test sonuçlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 1.

Ölçek puanlarının dağılımı

	Madde Sayısı	Ort.	Ss	Çarpıklık	Basıklık	Min.	Mak.
UCLA III Toplam	20	2.03 (40,6)	.46	.227	-.629	1.15	3.45
Güçsüzlük (ÖYÖ)	5	3.62 (18,1)	.78	-.623	.412	1.00	5.00
Kuralsızlık(ÖYÖ)	5	2.85 (14,25)	.80	.137	-.022	1.00	5.00
Soyutlanmışlık(ÖYÖ)	5	2.84 (14,2)	.62	.057	-.269	1.00	4.60
Anlamsızlık(ÖYÖ)	5	2.79 (19,95)	.96	.171	-.467	1.15	5.00
Yabancılaşma Toplam	20	3.07 (61,4)	.40	.080	.464	1.85	4.40

Çalışma kapsamında, katılımcıların 'UCLA III Yalnızlık Ölçeği'nden aldıkları puanların aritmetik ortalaması 2.03'tür. Bununla birlikte, Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği 'güçsüzlük' alt boyutundan aldıkları puanların aritmetik ortalaması 3.62, 'kuralsızlık' alt boyutundan aldıkları puanların aritmetik ortalaması 2.85, 'soyutlanmışlık' alt boyutundan aldıkları puanların aritmetik

ortalaması 2.84 ve ‘anlamsızlık’ alt boyutundan aldıkları puanların aritmetik ortalaması 2.79’dur. Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği’nden alınan puanların aritmetik ortalaması da 3.07 olarak tespit edilmiştir. Ölçeklerden alınan puanların çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde verilerin normal dağılım gösterdiği söylenebilir: (Tablo 1).

Tablo 2.

Cinsiyet ve lisanslı sporcu olma değişkenlerine göre t-testi sonuçları

	Cinsiyet				p	Lisans Durumu				p
	Kadın (n=82)		Erkek (n=181)			Evet (n=152)		Hayır (n=96)		
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.		Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	
UCLA III	2.03	.51	2.03	.44	.974	2.05	.46	2.02	.47	.655
Güçsüzlük	3.73	.81	3.57	.77	.127	3.61	.80	3.67	.74	.588
Kuralsızlık	2.69	.89	2.92	.75	.350	2.88	.82	2.76	.78	.273
Soyutlanmışlık	2.83	.67	2.85	.60	.768	2.89	.59	2.80	.63	.286
Anlamsızlık	2.71	1.01	2.82	.93	.368	2.85	.93	2.65	.98	.100
Yabancılaşma Toplam	3.04	.44	3.08	.38	.294	3.09	.42	3.02	.38	.584

Tablo 2’de ilk olarak katılımcıların ölçeklerden aldıkları ortalama puanların cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları sunulmuştur. Analizler, cinsiyet değişkenine UCLA III Yalnızlık Ölçeği’nden aldıkları puanların ($t=.033$, $p>0.05$) anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, ‘güçsüzlük’ ($t=1.530$, $p>0.05$) ‘kuralsızlık’ ($t=-2.117$, $p>0.05$) ‘soyutlanmışlık’ ($t=-.295$, $p>0.05$) ve ‘anlamsızlık’ ($t=-.901$, $p>0.05$) alt boyut puanlarının ve Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği ölçek toplam puanının ($t=-.706$, $p>0.05$) anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir. Başka bir ifadeyle katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir.

Lisanslı sporcu olma durumuna göre yapılan t-test sonuçlarına göre ise, katılımcıların UCLA III Yalnızlık Ölçeği’nden aldıkları puanların ($t=.448$, $p>0.05$) anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, ‘güçsüzlük’ ($t=-.542$, $p>0.05$) ‘kuralsızlık’ ($t=-1.09$, $p>0.05$) ‘soyutlanmışlık’ ($t=-1.07$, $p>0.05$), ‘anlamsızlık’ ($t=1.65$, $p>0.05$) alt boyut puanlarının ve Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği ölçek toplam puanının ($t=1.318$, $p>0.05$) anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3.
Sınıf değişkenine göre ANOVA sonuçları

	1.Sınıf (n=46)		2.Sınıf (n=86)		3.Sınıf (n=72)		4.Sınıf (n=59)		F	P
	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss		
UCLA III	2.03	.45	2.00	.45	2.02	.46	2.08	.50	.382	.766
Güçsüzlük	3.67	.78	3.65	.68	3.55	.88	3.64	.82	.286	.835
Kuralsızlık	3.00	.74	2.74	.78	2.99	.82	2.70	.84	2.507	.059
Soyutlanmışlık	2.92	.53	2.79	.65	2.82	.66	2.90	.61	.679	.565
Anlamsızlık	2.74	1.00	2.71	.89	2.85	.90	2.87	1.08	.447	.720
Yabancılaşma Toplam	3.13	.37	3.02	.43	3.09	.37	3.06	.40	.835	.476

Tablo 3'te katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanların sınıf değişkenine göre ANOVA sonuçları sunulmuştur. Analizler, UCLA III Yalnızlık Ölçeği'nden alınan puanların [$F_{(3,259)}=.382$, $p>0.05$] anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir. Bunun yanısıra, sınıf değişkenine göre 'güçsüzlük' [$F_{(3,259)}=.286$, $p>0.05$] 'kuralsızlık' [$F_{(3,259)}=2.507$, $p>0.05$] 'soyutlanmışlık' [$F_{(3,259)}=.679$, $p>0.05$] ve 'anlamsızlık' [$F_{(3,259)}=.447$, $p>0.05$] alt boyut puanlarının ve Yabancılaşma Ölçeği toplam puanlarının [$F_{(3,259)}=.835$, $p>0.05$] anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.

UCLA III Yalnızlık Ölçeği ile Yabancılaşma Ölçeği Arasındaki Korelasyon Testi

	UCLA III	Güçsüzlük	Kuralsızlık	Soyutlanmışlık	Anlamsızlık	Yabancılaşma toplam
UCLA III	1					
Güçsüzlük	-.09	1				
Kuralsızlık	.155*	-.32	1			
Soyutlanmışlık	.44**	.00	.22**	1		
Anlamsızlık	.19**	-.47	.60**	.60**	1	
Yabancılaşma Toplam	.28**	.20**	.69**	.69**	.62**	1

Katılımcıların UCLA III Yalnızlık Ölçeği'nden aldıkları puanları ile Yabancılaşma Ölçeği alt faktörlerinden (güçsüzlük alt faktörü hariç) aldıkları puanlar arasındaki korelasyon katsayısı pozitif

yönde anlamlı bulunmuştur. Bu açıdan iki ölçek arasında yapılacak regresyon testi için koşulların uygun olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3).

Tablo 5.

Yalnızlığın Yabancılaşmayı Belirlemedeki Rolü

UCLA III	
β	
Güçsüzlük	- .09
R=0.09; R ² =0.01; Adjusted R ² =0.006; F _(1,261) =2.592; p<0.01	
Kuralsızlık	.155*
R=0.15; R ² =0.02; Adjusted R ² =0.02; F _(1,261) =6.447; p<0.01	
Soyutlanmışlık	.448*
R=0.44; R ² =0.20; Adjusted R ² =0.19; F _(1,261) =65.382; p<0.01	
Anlamsızlık	.197*
R=0.19; R ² =0.03; Adjusted R ² =0.03; F _(1,261) =10.491; p<0.01	
Yabancılaşma Toplam	.289*
R=0.28; R ² =0.08; Adjusted R ² =0.08; F _(1,261) =23.721; p<0.01	

Üniversite öğrencilerinin yalnızlık algılarının yabancılaşma duygu durumlarını belirlemedeki rolünü saptamak amacı ile regresyon analizi yapılmıştır. Araştırma sonucu elde edilen bulgular yalnızlığın kuralsızlık (R=0.15; R²=0.02; F_(1,261)=6.447; p<0.01), soyutlanmışlık R=0.44; R²=0.20; F_(1,261)=65.382; p<0.01) ve anlamsızlık (R=0.19; R²=0.03; F_(1,261)=10.491; p<0.01) alt boyutlarını ve Yabancılaşma Ölçeği toplam puanı (R=0.28; R²=0.08; F_(1,261)=23.721; p<0.01) anlamlı şekilde yordadığını göstermiştir. Yapılan analiz sonuçları yalnızlık ile kuralsızlık (β =0.15; p<0.01), soyutlanmışlık (β = 0.44; p<0.01) ve anlamsızlık (β = 0.19; p<0.01) alt boyutları arasında ve Yabancılaşma Ölçeği toplam puan kapsamında (β = 0.28; p<0.01) ilişkinin pozitif olduğunu göstermiştir (Tablo 4).

Regresyon analiz modelinde yalnızlığın güçsüzlük alt boyutu (β = 0.09; p>0.01) üzerinde anlamlı bir yordayıcı etkisi olmadığı saptanmıştır (Tablo 5).

Tartışma ve Sonuç

Üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve yabancılaşma düzeylerini bazı değişkenlere göre incelemek ve yalnızlık ve yabancılaşma arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda çalışmada bağımsız değişkenlerde herhangi bir farklılığa rastlanmamaktadır. Bununla birlikte yalnızlık ölçeği ortalama puanları ile yabancılaşma ölçeği kuralsızlık, soyutlanmışlık ve anlamsızlık alt boyutlarında pozitif anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Analiz sonucunda yalnızlık üniversite öğrencilerinin yabancılaşma düzeyini %46 açıklamaktadır. Bu noktada örneklem grubunun yalnızlık hislerinin artmasıyla birlikte yabancılaşma algılarının arttığı söylenebilir.

İlgili alan yazın taramasında yalnızlık çerçevesinde üniversite öğrencileri örneklemelerinde cinsiyet (Atlı ve diğ.,2015; Körler, 2011; Aral ve Gürsoy, 2000) ve sınıf (Sarıçam, 2011, Güler

Yılmaz 2012) değişkenleri açısından farklılık tespit edilen çalışmalara rastlamak mümkündür. Bunun yanı sıra, araştırma sonucunu destekler biçimde aynı değişkenler açısından farklılık tespit edilmeyen çalışmalar da belirlenmiştir (Certel ve diğ., 2016; Kılıç, 2014; Buluş, 1997). Bu çalışmada belirlenen değişkenler açısından herhangi bir farklılığa rastlanmamıştır. Bu çalışmada, araştırma grubunu içeren üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve yabancılaşma düzeylerinin cinsiyet, sınıf ve lisanslı sporcu olma değişkenleri açısından farklılık göstermediği görülmektedir.

Yalnızlık ve cinsiyet arasındaki araştırmalar incelendiğinde, üniversite öğrencilerin cinsiyet düzeyleri ile yalnızlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Alan yazında yer alan çalışmalar incelendiğinde, Sarıçam (2011), Çağır (2010) ve Demir (1990) araştırma sonucunda erkek öğrencilerin yalnızlık düzeyleri kız öğrencilerin yalnızlık düzeylerinden anlamlı olarak yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Özkaya (2017), çalışmaya katılan öğrencilerin yalnızlık düzeylerine bakıldığında 41,13 ile orta düzey yalnızlığa sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Cinsiyet ve yalnızlık arasındaki bu anlamlı farkın kaynağı olarak, erkeklerin kadınlara göre duygu ve düşüncelerini ifade etme konusunda daha az istekli oldukları söylenebilir. Diğer taraftan, bu çalışmaya paralellik gösterecek şekilde Avan (2019), Yöyen, (2017), Altundağ (2013) ve Leung (2002) çalışmalarında cinsiyet ve yalnızlık düzeyleri açısından anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Bu noktada çalışmada cinsiyet değişikliğine bağlı olarak yalnızlık düzeyinde anlamlı farklılık görülmemesi, cinsiyetçi sosyal rollerin etkisinin hesaba katılmamasından kaynaklı olduğu söylenebilir.

Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören katılımcıların, yalnızlık ve lisanslı sporcu olma durumuna göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Alan yazında bu durumla ilgili çalışmaya rastlanılmazken, branş bakımından ya da genel olarak sporcu olma ve yalnızlık düzeyleri açısından araştırmalar görülmektedir (Hancı, 2017; Uzuner ve Karagün, 2014; Özdemir ve diğ., 2011). Kişinin kendini ait hissettiği ve huzurlu olduğu ortamlarda potansiyellerini açığa çıkarma konusunda daha başarılı olduğu söylenebilir. Bu noktada öğrencilerin istediği bölüm değil yerleştirildiği bölümde okuyor olması, onların okula olan memnuniyetini ve okuma isteğini düşürebilir. Özellikle de spor bilimleri fakültesi yetenek ve ilgi gerektiren bir alan olması nedeniyle bu alanda isteksiz okuyan öğrenciler kendilerini yalnız ve ortama yabancı olabileceği düşünülebilir. Bu anlamda lisanslı sporcu olan ya da spor geçmişi olan öğrencilerin okul ortamında daha mutlu ve eğitim-öğretim faaliyetlerinde daha verimli olacağı beklenebilir.

Yalnızlık ve sınıf arasındaki araştırmalar incelendiğinde Buluş (1997), yalnızlık seviyesinin birinci sınıftan son sınıfa doğru düştüğü ve sosyal ilişkilerinden az doyum aldığını belirten öğrencilerin yalnızlık seviyelerinin daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Buna göre, en yüksek yalnızlık oranının birinci sınıflarda olduğu (% 24.84), bunu dördüncü, üçüncü ve ikinci sınıf öğrencileri izlemektedir. Karataş Karayel (2011) tarafından yapılan çalışmada ise sınıf düzeyi

yükseldikçe yalnızlık düzeyinin anlamlı fark oluşturacak şekilde yükseldiği görülmektedir. Üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin aileden uzakta olma, yeni şehir ve arkadaş grubu, konaklama yeri sorunları gibi sebeplerle birinci sınıf öğrencilerinin diğer sınıf düzeyindeki öğrencilere göre daha fazla yalnızlık yaşayacağı ya da öğrencilerin üniversite ve şehre dört yıl süresince uyum sağlayabildiği söylenebilir. Diğer taraftan, Atli ve diğ., (2015) ve Oruç (2013) tarafından yapılan çalışmalarda ise öğrenci yalnızlığı üzerinde sınıf değişkeninin istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu araştırma sonuçları bizim araştırma sonucumuzu da desteklemektedir.

Yabancılaşmanın alt boyutlarından kuralsızlık, soyutlanmışlık ve anlamsızlık ile yalnızlık arasında anlamlı pozitif anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin kuralsızlık, soyutlanmışlık ve anlamsızlık duyguları arttıkça yalnızlık duyguları da artmaktadır. Erimez ve Gizir (2013) öğrencilerin fakültelerine anlamsızlık ve kuralsızlık boyutlarında yabancılaşmalarının, onların öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını anlamlı düzeyde ilişkilendirdiği belirlenmiştir. Diğer taraftan Çelik ve Babaoğlu (2017), teknolojiyi sosyal medya için kullanan öğrencilerin anlamsızlık boyutunda haber amacıyla teknoloji kullanan öğrencilerden anlamlı olarak daha yüksek olduğunu belirlemiştir.

Araştırma analizlerine göre; yalnızlık, yabancılaşma ölçeği kuralsızlık alt boyutunu %15, yabancılaşma ölçeği soyutlanmışlık alt boyutunu %44 ve benzer şekilde yabancılaşma ölçeği soyutlanmışlık alt boyutunu %19 yordamaktadır. Ölçek ortalama ve alt boyut puanlarına göre, örneklem grubunun şans, kader ve başkalarının davranışları gibi dışsal etkenlerden etkilendiği, kendi etkilerinin az olduğunu düşündüklerini söylenebilir. Üniversite öğrencilerinin, fakülte içerisinde uymaları beklenen karar ve kuralları reddetmeleri, kendilerini fakülte ortamında arkadaşsız hissetmeleri ve gelecek ile ilgili plan yapma konusundaki isteksizlikleri ile yalnızlık duyguları arasında anlamlı bir ilişki göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen bilgiler ışığında üniversite öğrencilerine fakülte bünyesinde ilgilerini çekecek aktiviteler oluşturulması ve öğrencilerin bu etkinliklere yönlendirilmeleri bu çalışmanın önerileri arasındadır. Ayrıca, gelecek araştırmalarda daha geniş bir örneklem grubunun üstünde ölçeklerin tekrar uygulanabilir. Bununla birlikte spor bilimleri çalışmalarında yalnızlık ve yabancılaşma konularının araştırılmasının alan yazınına önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Altundağ, Y. (2013). *Anne-Babası boşanmış ergenlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinde yordayıcı değişkenler olarak yaşam doyumu ve yalnızlık*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Aral, N., ve Gürsoy, F. (2000). Gençlerin yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 25(116).

- Armağan, A. (2014).Yalnızlık ve kişilerarası iletişim ilişkisi: öğrenciler üzerinde bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 30(7) 27-43.
- Atlı, A., Keldal, G., ve Sonar, O. (2015). Üniversite öğrencilerinin yabancılaşma ile yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişki. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(29), 149-160.
- Avan, O. (2019). *Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile tek başına olmayı tercih etme düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Aydoğan, E. (2015). Marx ve öncülerinde yabancılaşma kavramı. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (54), 273-281.
- Buluş, M. (1997). Üniversite öğrencilerinde yalnızlık. *PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 82-90.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Certel, H., Yakut, S., Yakut, İ., ve Gülsün, B. (2016). Öğrencilerde yalnızlık problemi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 5(8), 3069-3084.
- Çağır, G. (2010). *Lise ve üniversite öğrencilerinin problemleri internet kullanım düzeyleri ile algılanan esenlik halleri ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Çağlar, Ç. (2012). Öğrenci yabancılaşma ölçeğinin (ÖYÖ) geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(166), 195-205
- Çelik, E., ve Babaoğlu, E. (2017). Üniversite öğrencilerinin yabancılaşma düzeyi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 405-427.
- Demir, A. (1990). *Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Durak, M., & Senol-Durak, E. (2010). Psychometric qualities of the UCLA Loneliness Scale-Version 3 as applied in a Turkish culture. *Educational Gerontology*, 36(10-11), 988-1007.
- Duyan V., Çamur Duyan G., Gökçearslan Çiftçi E., Sevin Ç., ve Erbay E., İkiçoğlu M. (2008). Lisede okuyan öğrencilerin yalnızlık durumlarına etki eden değişkenlerin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 33(150), 28 -41.
- Ergur, D , Ak, Y , Danış, D , İrtiş, Y , Merçil, Y , Türkmen, Y., ve Ökten, N . (2012). Kentleşme sorunsalının açılımlarında bir öncü ve kurucu: Barlas Tolun'un eserleri ve akademik yaşamına genel bir bakış . *İstanbul University Journal of Sociology* ,3(14) , 1-30.
- Erimez, C., ve Gizir, S . (2014). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarında Fakültelerine Yabancılaşmalarının Rolü . *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(3) , 13-26.
- Geçtan, E. (2005). *Psikanaliz ve Sonrası*. (11. basım). İstanbul: Metis Yayınlar.
- Güler Yılmaz, M. (2012). *Ortaöğretim öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile utangaçlık düzeyleri arasındaki ilişki (İstanbul İli Tuzla İlçesi Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hancı, S. (2017). *Bireysel ve takım sporlarıyla uğraşan sporcuların çeşitli değişkenlere göre yalnızlık düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Kütahya.
- Karahan, T. F., Sardoğan, M. E., Şar, A. H., Ersanlı, E., Kaya, S. N., ve Kumcağız, H. (2004). Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasındaki ilişkiler. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 27-39.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karataş Karayel, G. (2011). *Ergenlerde yalnızlığın yordayıcısı olarak mükemmeliyetçilik*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Kozaklı, H. (2006). *Üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkilerin karşılaştırılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Körler, Y. (2011). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin çeşitli değişkenler açısından yalnızlık düzeyleri ve yalnızlık ile sosyal duygusal öğrenme becerileri arasındaki ilişkiler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir

- Kılıç, Ş.D. (2014). *Üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve psikolojik dayanıklılıklarının incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum
- Kılıç, Ş. D. ve Alver, B. (2017). Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ve psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişkilerin bazı değişkenlere göre incelenmesi, *International Journal Of Education Technology and Scientific Researches*, 3, 116-147.
- Leung, L. (2002). Loneliness, Self-Disclosure, and ICQ ("I Seek You") Use. *Cyberpsychology & behavior : the impact of the Internet, Multimedia and Virtual Reality On Behavior And Society*, 5(3), 241-51.
- Mizrahi, R. (2020). Muhasebe Çalışanlarında Mesleki Yabancılaşma Düzeyinin Belirlenmesi: İzmir İlinde Bir Araştırma, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(4), 3727-3746.
- Oruç, T. (2013). *Üniversite öğrencilerinde psikososyal değişkenlere göre yalnızlık ile otomatik düşünceler ilişkisinin incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Özdemir, N., Güreş, A. ve Güre, Ş. (2011). Oryantring sporcularında aleksitimi ve yalnızlık düzeyinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(3), 27-34.
- Özkaya, G. (2017). *Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile umutsuzluk ve yaşam doyumu arasındaki ilişki*. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Sarıçam, H. (2011). *Üniversite öğrencilerinin reddedilme duyarlılıkları ile benlik saygıları ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Seeman, M. (1959). On The meaning of alienation, *American Sociological Review*, 24(6), 783-791
- Sürücü, M., ve Bacanlı, F. (2010). Üniversiteye uyumun psikolojik dayanıklılık ve demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2) 375-396.
- Uzuner, M., ve Karagül, E. (2014). Rekreatif amaçlı spor yapan bireylerin yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (27), 107-120.
- Wegner, E. (1975). The concept of alienation: A critique and some suggestions for a context-specific approach. *Pacific Sociological Review*, 18, 171-193.
- Yakut, S. (2020). *Yabancılaşma (Psiko-Sosyal Bir Bakış)*. İksad Yayınları, Ankara.
- Yılmaz, S., ve Sarpkaya, P. (2009). Eğitim örgütlerinde yabancılaşma ve yönetimi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2) 314-333.
- Yöyen, E. (2017). Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(6), 2185-2198.